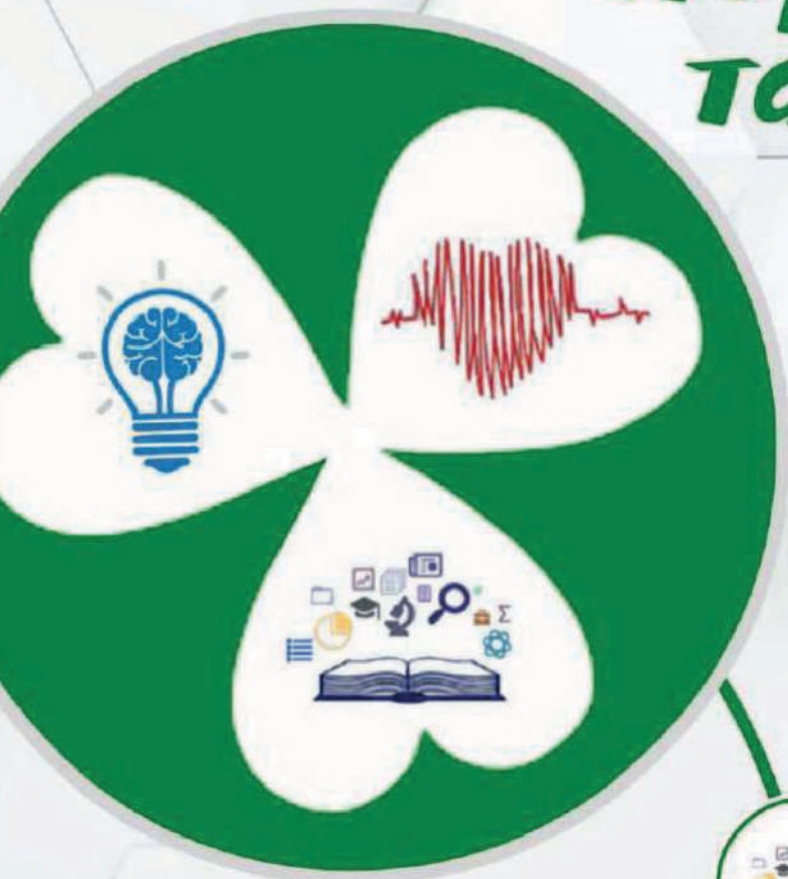

Наукові перспективи
Видавнича група

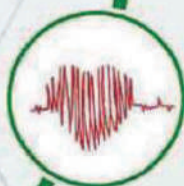
Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№5(51)2025

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 5(51) 2025

Київ – 2025

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of Spiritual and Moral
Education

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv",
Nutrition Center of Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")

Issue № 5(51) 2025

Kiev – 2025

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5\(51\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5(51))

**«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»:
журнал. 2025. № 5(51) 2025. С. 3288**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017
журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

**Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів
наук з державного управління» (Рішення від 16.05.2025, № 6/5-25)**

*Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології
Наталії Калиновської.*

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогіч-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григоріївна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Баргінська Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
9. Гвожджев'їч Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Гетманенко Людмила Миколаївна - старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

11. Головач Наталя Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
12. Гречановська Олена Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету (Вінниця, Україна)
13. Гудзь Наталя Іванівна - доктор фармацевтичних наук, професор, ад'юкт кафедри фармації і екологічної хімії Опольського університету, доцент кафедри технологій ліків та біофармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)
14. Гуменникова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придніпурської філії Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
15. Дерстуганова Наталя Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)
16. Долгова Олена Миколаївна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
17. Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
18. Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
19. Нижнєвська Леся Анатоліївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
20. Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
21. Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматичної, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
22. Климус Тереза Миколаївна - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету "Львівська політехніка", завідувач сіхвіського відділення денного догляду Львівського міського центру соціальних послуг "Джерело" (Львів, Україна)
23. Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
24. Коваль Галина Миколаївна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри мікробіології, вірусології, епідеміології з курсом інфекційних хвороб Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)
25. Ковальчук Анна Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053 Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
26. Корильчук Неоніла Іванівна - кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
27. Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого прокурора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
28. Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
29. Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (Хмельницький, Україна)
30. Крайник Григорій Сергійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна)
31. Левков Анатолій Анатолійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна)
32. Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
33. Лисенко Дмитро Андрійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Вінницького національного медичного університету (Вінниця, Україна)
34. Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
35. Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
36. Мальцев Дмитро Валерійович кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
37. Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітних Технологій (м. Київ, Україна)
38. Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
39. Мігенько Богдан Орестович – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
40. Мігенько Людмила Михайлівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
41. Мідельський Сергій Людвигович – професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
42. Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
43. Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
44. Мочалов Юрій Олександрович - доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
45. Нікулєв Микола Олександрович – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри філософії НУ «ОМА» (Одеса, Одеська область, Україна)
46. Олійник Світлана Валентинівна - кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри аптечної технології ліків Національного фармацевтичного університету
47. Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна)
48. Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
49. Попель Оксана Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної філології Одеського національного технологічного університету (Одеса, Україна)
50. Приходькіна Наталя Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
51. Прокоф'єва Марина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
52. Сирник Ярослав - доцент кафедри антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
53. Трушкіна Наталя Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
54. Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
55. Філіппова Лариса Валеріївна – доктор педагогічних наук, кандидат хімічних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри медичної біохімії та молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О.Богомольця, (Київ, Україна)
56. Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
57. Чаусова Тетяна Володимирівна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
58. Черська Марія Сергіївна - доктор медичних наук, завідувачка консультативно-діагностичним відділенням Державної Установи «Інститут ендокринології та обміну речовин НАМН України» (Київ, Україна)
59. Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
60. Шевченко Валерія Геннадіївна - кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії #2 Одеського національного медичного університету (Одеса, Україна)
61. Яковичка Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Ahibalova T.M., Shevchenko V.M., Mazhula T.V. <i>NEXT-GEN LANGUAGE LEARNING: TRANSFORMING FOREIGN LANGUAGE EDUCATION THROUGH REDEFINING THE BOUNDARIES OF AI</i>	32
Chornous V.P. <i>LATIN LANGUAGE IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MEDICAL WORKERS</i>	46
Dementieva T.I. <i>LEARNING AND SPEECH SITUATIONS AS A TOOL FOR ACTIVATING FOREIGN LANGUAGE SPEAKING ACTIVITIES</i>	55
Duka T.M. <i>LITERARY WORKS AS A MEANS OF FORMING EMOTIONAL AND VALUE-BASED ATTITUDES TOWARDS THE NATURAL ENVIRONMENT IN PRESCHOOLERS</i>	68
Kornytska Yu. <i>EMOTIONAL SCAFFOLDING IN ESP TEACHING DURING WARTIME</i>	80
Kyrychenko T.O., Ridel T.M. <i>A COMPARATIVE STUDY OF MOTIVATION AND ATTITUDES TOWARDS LEARNING AMONG STUDENTS STUDYING ENGLISH AS AN ELECTIVE AND AS A COMPULSORY SUBJECT</i>	88
Masliuk A.D., Chubinska N.B. <i>CIVIC COMPETENCE: CONTENT AND STRUCTURAL COMPOSITION</i>	99
Morhunova N.S. <i>FEATURES OF THE PROCESS OF FORMING UKRAINIAN-LANGUAGE PROFESSIONALLY ORIENTED COMMUNICATIVE COMPETENCE OF CHINESE STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS</i>	109
Moseichuk Yu.Yu., Konokh A.P., Shukatka O.V. <i>DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS</i>	121

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

- Mukan N.V., Drebot O.M., Khveshchuk Z.M.** 130
FORMATION OF INFORMATION LITERACY OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS SPECIALISTS IN PROFESSIONAL COLLEGES: INTERPRETATION OF BASIC CONCEPTS
- Mukan N.V., Helzhynska T.Ya., Ruziak T.I.** 143
ICT-COMPETENCE OF A MASTER OF MANAGEMENT: ESSENCE AND CHARACTERISTICS
- Tkachenko O.V., Vesnina L.E., Zaporozhets T.M., Sukhomlyn T.A., Sharlay N.M., Sukhomlyn A.A., Mishchenko S.V.** 154
PEDAGOGICAL PSYCHOLOGY AND PEDAGOGICAL PSYCHOPHYSIOLOGY AS MODERN COMPLEX SCIENCES
- Авдєєва О.Ю., Авдєєв С.В., Анічкіна О.В., Євдоченко О.С., Камінський О.М., Кучерук С.В.** 163
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ХІМІЧНИХ ОСВІТНИХ КОМПОНЕНТ
- Амонс А.А.** 174
ГЕНЕЗИС РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УЧНІВ
- Андрощук І.В., Андрощук І.П., Коваль Л.О.** 185
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ СУЧАСНИХ ТА ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ НА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ТА ПЕДАГОГІВ
- Аніщенко В.О.** 196
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ОФІЦЕРІВ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ
- Бабак П.С.** 210
ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ТА КРИТЕРІЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Баличева А.С., Гагарін М.І.** 218
ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ
- Бардашевська Я.М., Музика Л.А., Скільський М.С.** 229
ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Белозьорова Н.О.** 241
ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Белій С.П. <i>ВПЛИВ СТЕЙКХОЛДЕРІВ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ З ПЛАВАННЯ</i>	249
Білозерова М.В. <i>АУДИТ БЕЗПЕКИ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОНІТОРИНГУ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ</i>	258
Білошицька Т.Ю., Литньова Т.В. <i>АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ</i>	272
Бойко Є.В. <i>ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ОБІЗНАНОСТІ З УКРАЇНСЬКОГО ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА СТУДЕНТІВ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ</i>	284
Боярська-Хоменко А.В. <i>СИСТЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ, ЩО ПРОЖИВАЮТЬ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ</i>	294
Брюханова Т.С. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВОГО МЕТОДУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ БОРЦІВ НА НАВЧАЛЬНОМУ ЕТАПІ ТРЕНУВАННЯ</i>	307
Василевська І.В. <i>ЯК ЗАКРИТИ ПРОГАЛИНИ В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА ФАХОМ ЗПСМ НА ЦИКЛІ "ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ"</i>	317
Вітвицька С.С., Танська В.В. <i>ІНТЕГРАЦІЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	326
Войтович А.Ю., Слутий Я.О., Петрів Д.І., Чубінський Т.П. <i>ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ЗДОБУВАЧА У ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	337
Волинець Ю.О., Стаднік Н.В., Панченко Т.Л. <i>ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ У КОНСТРУКТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	348
Галіцян О., Пальшкова І., Яновський А. <i>ДЕТЕРМІНАНТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ</i>	360

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

Гармата О.М., Куріс Ю.В., Ніколаєв С.В., Карлінська Я.В., Красавцева Л.Ю. <i>ІНТЕГРАЦІЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ ТА СИСТЕМ У ДИСЦИПЛІНУ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	372
Гиря О.О. <i>ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКОГО ХАРАКТЕРУ МАГІСТРАНТА</i>	382
Годлевський П.М., Гамма Т.В., Дячук В.П., Зубрицький Б.Д. <i>ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ РУКОПАШНОГО БОЮ</i>	394
Гончарук В.В., Парахненко В.Г., Мандебура С.В. <i>МЕТОДОЛОГІЯ ІНТЕГРОВАНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ВІД ЛАНДШАФТНОЇ ЕКОЛОГІЇ ДО ЗАГАЛЬНОЇ ТА НЕОЕКОЛОГІЇ</i>	406
Грень Л.М. <i>АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ ЩОДО ЖІНОК-БІЖЕНОК ТА ЇХ ПРОЯВИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ</i>	416
Гресько В.В. <i>СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ПРАВА В ЗАКОНОДАВЧІЙ БАЗІ УКРАЇНИ</i>	426
Грех А.Р. <i>ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ ДО ІНТЕГРА- ТИВНОГО НАВЧАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА</i>	439
Григоренко В.О. <i>AR-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕ- ТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ У ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ</i>	449
Губарева Д.В., Борзик О.Б., Чегасва Л.П., Клєба А.І. <i>ІНТЕГРАЦІЯ ІНТРАМЕДІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ</i>	460
Гужанова Т.С., Панченко Є.С. <i>ФОРМУВАННЯ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА</i>	476
Гуменний О.Д., Марченко О.Г. <i>ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ</i>	489

- Гусак С.Р., Сидоренко О.Л., Галіяш Н.Б., Шульгай А.Г., Боровик І.О., Загричук Г.Я.** 503
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВИКЛАДАЧІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: САМООЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
- Данилко О.Г., Тернавська Т.А.** 515
САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК СКЛАДОВА САМООРГАНІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ
- Дарманська І.М., Очеретний В.О.** 527
ІНФОРМАЦІЙНА ТА ПРАВОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Дедушно А.В., Люлька В.М., Савенкова О.О.** 539
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Діденко Н.М.** 555
КУЛЬТУРА НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ
- Дін Цзіпін** 565
ЦИФРОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ
- Дяченко О.М., Семененко І.В., Мережко Ю.В.** 579
ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ АРТИСТІВ-ВОКАЛІСТІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
- Дячук П.В.** 589
ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ Й ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ЛІКАРЯ-ХІРУРГА МИКОЛИ ПИРОГОВА ТА ЙОГО ВНЕСОК У РОЗВИТОК ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
- Іщук Д.В.** 602
РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ
- Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Галій А.І.** 612
СПЕЦІАЛЬНІ УМІННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СЕНСОРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ
- Казьмірчук Н.С., Карук І.В., Стахова І.А.** 624
ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Каленіченко О.В., Ведмедюк А.Д. <i>ОЗДОРОВЧЕ ПЛАВАННЯ ЯК ПРОФІЛАКТИЧНИЙ ЗАСІБ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ВІКУ</i>	636
Канішевська Л.В. <i>ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	647
Карнаух О.Б., Карнаух Л.П. <i>РОЗВИТОК SOFT SKILLS У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ</i>	658
Касьян В.В., Клименко О.З., Сокур О.Л. <i>ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БІБЛІОТЕЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ</i>	669
Квятковська А.О., Розман І.І., Перетяга Л.Є., Мацько В.В. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ</i>	680
Кирієнко О.Г., Мединський С.В. <i>БАЗОВІ СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОРОСЛИХ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ</i>	689
Княжева І.А. <i>ДЕРЖАВНІ СТАНДАРТИ ТА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЦОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	703
Князєв Д.Ю. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ</i>	713
Коберник О.М., Ткачук М.М. <i>ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ</i>	721
Ковиліна В.Г., Новіцька І.С. <i>ЛОГОРИТМІКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ</i>	733
Кожушко С.П., Лебідь О.В., Олійник І.В. <i>ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ</i>	746

- Козловська І.М., Гаврилюк М.В., Заяць О.Я.** 759
НАУКОВІ ЗАСАДИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В АРХІТЕКТУРНІЙ ОСВІТІ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ САКРАЛЬНИХ СПОРУД УКРАЇНИ)
- Козловський Ю.М., Сірант О.-М.Р.** 771
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАНЬ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
- Коробкіна Т.В., Дашенкова Н.М., Горячковська Г.М.** 784
КРИТИЧНА ОСВІТА ГІДНОСТІ: ЯК НАВЧАТИ ЛЮДИНУ, ЯКА ШУКАЄ СЕНС У СВІТІ БЕЗ ІСТИНИ
- Кудій Л.І., Агамась О.А.** 795
АДАПТИВНО-ОЗДОРОВЧИЙ ФІТНЕС ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ
- Кужель М.М., Хомовський О.І., Цимбалістий В.М.** 806
СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Кузьо В.В., Криштанович С.В.** 814
ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА
- Кулянда О.О., Денефіль О.В., Усинський Р.С., Юрїїв К.Є., Свередюк Ю.А.** 823
ВПРОВАДЖЕННЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ПАТОФІЗІОЛОГІЯ» ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ «ЛІКУВАЛЬНА СПРАВА»
- Кучай О.В., Кучай Т.П., Якута О.О.** 834
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ
- Ладишкова О.Ю., Белікова О.В., Кравцова А.І., Померанцев М.О., Смолякова І.Д.** 841
ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ВЕЛНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ
- Лалак Н.В., Фенчак Л.М.** 858
ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: НОВІ ВИМІРИ БЕЗПЕКИ
- Лебедюк В.В.** 869
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЛІКАРІВ АКУШЕР-ГІНЕКОЛОГІВ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Лебідь О.В., Волкова Н.П., Олійник І.В. <i>РЕФЛЕКСИВНО-ПРОГНОСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА</i>	880
Лесик А.С., Попова О.І. <i>ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОГО УНІВЕРСИТЕТУ</i>	901
Лозенко А.П., Чайченко В.Ф., Шанскова Т.І. <i>ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ : ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ В РАМКАХ НУШ</i>	909
Лучко В.М. <i>КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ І МАТЕМАТИКИ</i>	921
Лящук Д.В., Федчишин О.М. <i>ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ</i>	938
Майструк В.М., Заремба Л.В., Гордійчук В.І., Борцевич С.В. <i>АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ДЦП ТА ЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ</i>	950
Макарчук В.В., Амонс М.А. <i>НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАТРІОТИЗМ ЯК КАТЕГОРІЯ КУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ</i>	960
Марченко О.Г. <i>ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД</i>	972
Мисула І.Р., Бакалюк Т.Г., Голяченко А., Камишна І.І., Завіднюк Ю.В., Стельмах Г.О., Макарчук Н.Р., Панасюк Я.В., Паласюк Б.Є., Марусяк О.В. <i>МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПРОТЕЗУВАННІ ТА ОРТЕЗУВАННІ</i>	983
Мисюк О.Ю., Семенишина І.В., Муравйова І.А. <i>SOFT-SKILLS У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ VR ТА AR В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ</i>	993
Михайліченко І.В. <i>ГРОМАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ</i>	1006

- Михайліченко М.А.** 1015
*ІСТОРІЯ СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ:
ЕТАП СТАНОВЛЕННЯ (1977–1997 РОКИ)*
- Міронова І.С., Павліченко Т.С.** 1025
*МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІСТОРИКО-ОСВІТЬОГО КРАЄЗНАВСТВА ТА
РЕГІОНАЛІСТИКИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ*
- Мішенюк Р.М.** 1042
*ІНТЕГРАЦІЯ БЕЗПЛОТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ*
- Муравська Г.О., Шевченко Г.В., Безугла Я.І.** 1051
*ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПІДХІД*
- Насмінчук І.А., Руденко В.М., Боть Л.П.** 1065
*СУЧАСНІ ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ У ВИКЛАДАННІ МОВОЗНАВЧИХ
ДИСЦИПЛІН: МОЖЛИВОСТІ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*
- Нечипоренко Л.А., Нечипоренко О.В.** 1078
*ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТ-
НОСТІ МАЙБУТНЬОГО ТРЕНЕРА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ
ОСВІТИ*
- Нечипоренко Л.А., Нечипоренко О.В.** 1087
*СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПЕРІОДИЗАЦІЇ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У
СПОРТІ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І АМЕРИКАНСЬКИЙ
ДОСВІД*
- Олевський Т.Р.** 1098
*КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*
- Олійник Н.А., Франчук Н.Л.** 1108
*ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДШИХ
ШКОЛЯРІВ*
- Ордановська О.І., Белітченко Д.М., Єфремов О.М.** 1117
*РОЛЬ ІНТЕГРАТИВНОГО ДИДАКТИЧНОГО ПІДХОДУ В ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬ-
НОСТЕЙ*
- Паламарюк В.А.** 1127
*ФОРМУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА*

- Пантюк Т.І., Бесчастний О.І., Хом'як Н.Б., Остащук І.М.** 1136
*ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ
 ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБОМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
 ТЕХНОЛОГІЙ*
- Петрик К.Ю., Малиш Я.В.** 1147
*ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ
 КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ
 СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ*
- Пиптюк П.Ф., Сидорук А.В., Люта Д.А.** 1157
*АНІМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЯ
 ПРОЕКТУВАННЯ АНІМАЦІЙНИХ ПРОГРАМ*
- Піддубна О.М., Качерова О.Г., Герасименко К.М., Шостачук Т.В.,
 Бовсунівська Н.М.** 1166
СУЧАСНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
- Підлипняк І.** 1177
*ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ОСНОВА ІМІДЖУ СУЧАСНОГО
 ПЕДАГОГА*
- Плавуцька І.Р., Мартиць Ю.М., Плавуцький Т.Р., Мартиць О.Ю.** 1188
*ЗАСТОСУВАННЯ KEYС-МЕТОДУ В РАМКАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО
 ПІДХОДУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФІЛОЛОГАМИ ТА СТОМАТОЛОГАМИ У
 ВИЩІЙ ШКОЛІ*
- Приходько С.О., Семененко І.Є.** 1200
*СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ
 ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
 СТУДЕНТІВ*
- Прокуда В.М., Кірман В.К.** 1212
*ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ МОДЕЛЕЙ ВЧИТЕЛЕМ У НАВЧАЛЬНОМУ
 ПРОЦЕСІ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ПОТОЧНИХ ЗАВДАНЬ*
- Распопов Є.І.** 1223
*КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ МАЙБУТНІХ
 ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЇ, БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ*
- Ревть А.Б., Гамерська І.І., Рифяк Р.Б., Кравців О.О.** 1231
*ЗМІСТ І СКЛАДОВІ «SOFT SKILLS» ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ
 ОСВІТИ*
- Рижко І.Л., Гвоздій С.П.** 1240
ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В РОБОТІ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА

- Рожнова Т.Є.** 1249
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИМ РОЗВИТКОМ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
- Романович А.І., Криштанович М.Ф.** 1263
МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІЩАНОГО НАВЧАННЯ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ
- Рябошапка О.В.** 1272
ДИТЯЧА МУЛЬТИПЛІКАЦІЯ У ВИХОВАННІ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ
- Савчук Б.П., Вінтоняк О.В.** 1284
ПОНЯТТЯ «УЧИЛИЩЕ», «КОЛЕДЖ»: СПРОБА ЕТИМОЛОГІЧНОГО ТА ДЕФІНІТИВНОГО АНАЛІЗУ
- Самойленко Н.І., Якимчук О.В., Макаліш О.В.** 1295
ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Сахненко А.В.** 1308
СИСТЕМА СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТІВ
- Семенюк С.В.** 1322
МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОСВІТНІХ ПРОГРАМ УНІВЕРСИТЕТІВ КАНАДИ
- Сергієнко О.І., Ситнік А.С.** 1335
ВИКОРИСТАННЯ АДАПТИВНИХ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Сіпко Л.О.** 1347
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
- Скорик Т.В., Герасименко О.В.** 1359
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОГО МИСЛЕННЯ ЗАСОБАМИ СКУЛЬПТУРИ
- Скрипник С.В.** 1368
БІОЛОГІЧНІ ДИСЦИПЛІНИ (ЗАГАЛЬНА БІОЛОГІЯ, ЦИТОЛОГІЯ, ГІСТОЛОГІЯ, ЕМБРІОЛОГІЯ, ГЕНЕТИКА, ГЕНЕТИКА ЛЮДИНИ, БІОЛОГІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ) В ЕПОХУ EDTECH: НОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СЕРВІСИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО НАВЧАННЯ
- Сливка Л.В., Гуменюк І.М.** 1378
ПОЗАКЛАСНИЙ І ПОЗАШКІЛЬНИЙ ВИМІРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИХОВАННЯ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я УЧНІВСТВА У ПОЛЬЩІ ВПРОДОВЖ 1940–1990 РР. (У КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ ЦЬОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ)

- Струк О.А., Старченко Г.Ю., Посацька Н.М.** 1390
ОСНОВНА ДИСЦИПЛІНА «ВСТУП У ФАРМАЦІЮ» ЯК СКЛАДОВА МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМНОГО МИСЛЕННЯ ФАРМАЦЕВТА. ОЦІНКА РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ
- Ступницька Н.М., Ленська О.О.** 1407
ПОГЛЯД НА ОСВІТУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КОНЦЕПТНОГО АНАЛІЗУ
- Сухойваненко Л.Ф.** 1419
МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ В МЕЖАХ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»
- Теличко Н.В., Рац Л.І.** 1430
ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЛЕКСУ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ВАЖЛИВИЙ КРИТЕРІЙ СФОРМОВАНOSTІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ
- Тименко В.П., Горбань Л.В.** 1440
ДОШКІЛЬНА ДИЗАЙН-ОСВІТА: СЕНСОМОТОРНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ
- Ткаченко І.І.** 1453
ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ
- Торчинська Т.А.** 1468
ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБОМ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
- Ульянова В.С., Турукіна О.В.** 1480
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ
- Фань Пейсі** 1490
РЕФЛЕКСИВНО-РОЗВИВАЛЬНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗВО ЯК УМОВА ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
- Федоришин В.І.** 1502
РОЗВИТОК ВИКОНАВСЬКИХ УМІНЬ МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

УДК 378.013:37.011.3-052:7

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5\(51\)-1453-1467](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5(51)-1453-1467)

Ткаченко Інна Ігорівна заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи Факультету музичного мистецтва і хореографії, аспірантка кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, тел.: (044) 295-34-68, <https://orcid.org/0009-0008-1195-0331>

ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ

Анотація. У статті розглядається проблема педагогічної підтримки здобувачів вищої освіти мистецьких спеціальностей як ключового чинника розвитку їхнього творчого потенціалу та академічної успішності. На основі аналізу науково-педагогічної літератури визначено, що феномен педагогічної підтримки частіше досліджується у контексті загальної середньої освіти, тоді як специфіка його застосування у закладах вищої мистецької освіти залишається недостатньо розкритою. Автором здійснено аналіз понять «педагогічна підтримка», «педагогічний супровід», «педагогічна фасилітація», виявлено їхні спільні та відмінні риси. Обґрунтовано, що педагогічна підтримка у вищій мистецькій освіті має унікальні характеристики, пов'язані з необхідністю стимулювання творчої активності, забезпечення умов для самореалізації здобувачів, подолання емоційно-психологічних бар'єрів та адаптації до специфіки виконавської діяльності. Окреслено основні напрями педагогічної підтримки здобувачів мистецьких спеціальностей: дидактичний, професійний та соціально-психологічний, що сприяють гармонійному розвитку особистості майбутнього митця. Зазначено важливість створення сприятливого освітнього середовища, використання індивідуального підходу, формування мотивації та підтримки здобувачів у процесі творчої діяльності. Сутність педагогічної підтримки в контексті досліджуваної проблематики визначено як цілеспрямований процес взаємодії викладача та здобувача, спрямований на спільне формулювання освітніх та творчих цілей, виявлення актуальних і потенційних ресурсів для їх досягнення, а також подолання чинників, що перешкоджають повноцінній самореалізації та успішній творчовиконавській діяльності здобувача у закладах вищої мистецької освіти.

У висновках підкреслюється значущість педагогічної підтримки як чинника розкриття мистецького потенціалу здобувачів вищої освіти, їхньої академічної успішності та професійного становлення. Наголошується на потребі подальших досліджень, спрямованих на конкретизацію підходів і розроблення ефективних механізмів реалізації педагогічної підтримки у

мистецькому освітньому середовищі. Сформульовані теоретичні положення можуть слугувати підґрунтям для проєктування педагогічних стратегій, що враховують як специфіку творчо-виконавської діяльності, так і індивідуальні освітні траєкторії здобувачів.

Ключові слова: педагогічна підтримка, здобувачі вищої освіти, мистецькі спеціальності, педагогічний супровід, освітнє середовище.

Tkachenko Inna Ihorivna Deputy Dean for Academic, Methodological and Educational Affairs, Faculty of Musical Art and Choreography, PhD Student (Department of Educology and Psychological-Pedagogical Sciences, Faculty of Pedagogical Education), Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, tel.: (044) 295-34-68, <https://orcid.org/0009-0008-1195-0331>

PEDAGOGICAL SUPPORT FOR STUDENTS OF HIGHER ART EDUCATION: ESSENCE AND CONTENT

Abstract. The article addresses the issue of pedagogical support for higher education students majoring in the arts as a key factor in the development of their creative potential and academic success. Based on the analysis of scholarly and pedagogical literature, it is established that the phenomenon of pedagogical support is more frequently studied in the context of general secondary education, whereas its specific application within institutions of higher arts education remains insufficiently explored. The author analyzes the concepts of pedagogical support, pedagogical guidance and pedagogical facilitation, identifying their common and distinctive features. It is substantiated that pedagogical support in higher arts education possesses unique characteristics related to the need to stimulate creative activity, ensure conditions for students' self-realization, overcome emotional and psychological barriers, and facilitate adaptation to the specifics of performance-based activities. The main dimensions of pedagogical support for students in the arts are outlined: didactic, professional, and socio-psychological, each contributing to the harmonious development of the future artist's personality. The importance of creating a supportive educational environment, applying individualized approaches, fostering motivation, and providing continuous encouragement throughout the creative process is emphasized. Pedagogical support, in the context of the present study, is defined as a purposeful process of interaction between the teacher and the student, aimed at jointly formulating educational and creative goals, identifying relevant and potential resources for their achievement, and overcoming factors that hinder full self-realization and successful creative performance within institutions of higher arts education.

The conclusions highlight the significance of pedagogical support as a determinant of the artistic potential, academic success, and professional formation of students in higher education. The need for further research is emphasized,

particularly in the development of effective mechanisms and the refinement of approaches to implementing pedagogical support within the context of arts education. The theoretical propositions presented in the article may serve as a foundation for designing pedagogical strategies that account for both the specific nature of creative and performance-based activities and the individual educational trajectories of students.

Keywords: pedagogical support, students of higher education, artistic specialties, pedagogical guidance, educational environment.

Постановка проблеми. Вхідження української держави в Європейський освітній простір зумовлює необхідність модернізації та оновлення існуючих підходів до педагогічної підтримки здобувачів вищої освіти мистецького спрямування, а також адаптації зарубіжних систем, технологій у вітчизняну педагогіку вищої школи.

Проблема педагогічної підтримки здобувачів закладів вищої освіти мистецьких спеціальностей вкрай важлива для сучасної освіти та педагогіки в цілому, адже без створення означеного феномену у вищій школі не можливо створити сприятливі умови для розкриття творчого потенціалу кожного здобувача, для висвітлення унікальної і неповторної індивідуальності кожного митця в процесі навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що проблема психолого-педагогічної підтримки в закладах середньої та вищої освіти активно досліджується сучасними науковцями. Дефініція «педагогічна підтримка» отримала розвиток як науково-педагогічна проблема у дослідженнях І. Дейніченко, І. Карапузової, М. Кабанець [6], Т. Осипової [13], Ян Ян та ін.; «психолого-педагогічна підтримка» в публікаціях Н. Кравчук [9], О. Савицької [16] та ін.; «соціальна підтримка» в роботах О. Безпалько, Т. Веретенко, І. Зверевої та ін.; «соціально-педагогічна підтримка» в працях Н. Заверико, І. Макаренко та ін. У вітчизняній педагогічній думці проблему педагогічної підтримки висвітлено у працях таких вчених, як: О. Антонова [1, 2], О. Бевз [3], І. Карабаєва [7], М. Міленіна [11], Г. Сорока [18, 19], та ін. Психолого-педагогічний супровід розглянуто в працях Р. Patalay, D. Gondek, V. Moltrecht [30]. Психічне здоров'я молоді в контексті освіти досліджено Е. Jané-Llopis, F. Braddick [28] та ін.

Також широко представлено дослідження, присвячені підтримці обдарованих дітей та молоді в працях зарубіжних авторів – Дж. Вебб (J. Webb), Дж. Р. Делісл (J. R. Delisle), Д. Ейр (D. Eyre), Ф. Кауфман (F. Kaufman), Д. Монтгомері (D. Montgomery), Д. Фрімен (J. Freeman), К. Хелер (K. Heller) та ін., у яких окреслено моделі менторингу, психолого-педагогічного супроводу та створення сприятливого освітнього середовища.

Проте більшість згаданих робіт стосується учнівської молоді або носить універсальний характер без урахування специфіки мистецьких освітніх

програм. Натомість дослідження педагогічної підтримки здобувачів вищої мистецької освіти представлені фрагментарно. У працях Г. Сороки, М. Кабанець, О. Мартиненко, Т. Пляченко, В. Бриліної, О. Процишиної та ін. здійснено спроби аналізу особливостей підтримки майбутніх вокалістів, музикантів та хореографів у вищій школі. У цих дослідженнях увага акцентується на індивідуалізації навчання, формуванні професійної мотивації, створенні творчого освітнього середовища та специфіці викладацької взаємодії, що дозволяє розглядати педагогічну підтримку не лише як психолого-педагогічний феномен, а й як цілісну професійно орієнтовану систему дій.

Таким чином, актуальним постає подальший розвиток наукових підходів до вивчення педагогічної підтримки саме у сфері вищої мистецької освіти, з урахуванням її міждисциплінарного, емоційно-креативного та індивідуалізованого характеру.

Мета статті – проаналізувати стан дослідженості означеної проблематики у науково-педагогічній літературі; визначити сутність та зміст педагогічної підтримки здобувачів вищої освіти мистецьких спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Термін «підтримка» в сучасному науковому обігу означає: «дія за значенням підтримати, підтримувати; те, що підтримує кого-, що-небудь, служить опорою комусь, чомусь; те, що зберігає чию-небудь життєздатність, підкріплює, зміцнює кого-небудь» [17]. Даний термін часто вживається зі словом «допомога», тому є необхідність уточнення даних понять. Значення дефініції «допомога» полягає у сприянні, підтримці в чому-небудь [21]. Бажаним є здійснення співставлення таких категорій як: «соціальна підтримка», «соціально-педагогічна підтримка», «психолого-педагогічна підтримка».

Термін «соціальна підтримка» вітчизняними науковцями (І. Зверєвою, Л. Коваль, С. Хлебик) ототожнюється з дефініцією «соціальна допомога» та визначається як вид соціальної діяльності спеціально уповноважених органів держави, який спрямований на створення належного матеріального забезпечення дітей й молоді, багатодітних родин, враховуючи їх матеріальні статки, фізичний стан, склад сім'ї, вік, працевлаштованість тощо. Це допомога окремим соціальним верствам населення, конкретним людям для задоволення необхідних потреб та самореалізації в умовах суспільства або окремої ситуації.

Автори вважають, що головною характеристикою соціально-педагогічної діяльності є надання соціальної підтримки державою, суспільством, кінцевою метою якої є допомога кожній людині, яка її потребує, для подолання життєвих труднощів [5]. Така діяльність включає виявлення проблем у людини, «сприяння виробленню навичок самопомоги», корекція поведінки та діяльності особистості у разі необхідності [20, с. 209].

Сутність поняття «соціально-педагогічна підтримка» полягає в тому, що така підтримка у вигляді допомоги надається особистості у процесі її

соціалізації та з метою розкриття її можливостей, вона здійснюється під час соціально-педагогічної діяльності й навчально-виховної, зокрема [5, с. 161].

На думку науковиць Т. Лях та Т. Чечко [20, с. 213], «соціально-педагогічна підтримка особистості» у науковому контексті розглядається як: «допомога і захист, здійснення виховного впливу на дитину і створення педагогічних умов для її нормального розвитку; процес підтримки, посередництва; надання превентивної й оперативної допомоги дітям щодо самореалізації та самовизначення; допомога соціального педагога кризовим категоріям учнів; соціальне явище, що відображає надання соціумом своїх ресурсів людині, яка опинилася в складних життєвих обставинах».

На думку М. Кабанець [6, с. 156–157], соціально-педагогічна підтримка можлива в тих умовах, де сприяють процесам, які ґрунтуються на незалежності, автономії особистості, підтримується розвиток індивідуальності, а саме: її самопізнання, самовираження, самоорганізація та самоконтроль. Під сприянням розуміють співробітництво, супровід, спільну працю, співпереживання, співчуття. Дослідниця вважає, що тільки, коли особистість з власної волі виконує певні процеси самостійно, це сприяє саморуху та розвитку найвищих її потреб, що призводить до самореалізації в творчій діяльності.

Наукова дефініція «психолого-педагогічна підтримка», на думку дослідниці Т. Янченко [24, с. 424], в сучасний час зазнала трансформацій у зв'язку з воєнним станом в державі та визначається нею як «допомога в подоланні почуттів тривоги, страху та безпорадності, а також залучення здобувачів до різних актуальних видів діяльності, що сприятиме їх особистісній реалізації, формуванню відчуття належності до громади й суспільства, які докладають зусилля до перемоги». Отже, для кращого розуміння сутності педагогічної підтримки, треба розглянути відмінності між цим поняттям та педагогічним супроводом і педагогічною фасилітацією.

Діяльність адміністрації закладів освіти, вчителів, вихователів, психологів, батьків, які надають допомогу, підтримку в процесі освітньої діяльності називають різними термінами: «педагогічна підтримка», «педагогічний супровід», «педагогічна фасилітація» тощо. Поняття «педагогічна підтримка» належить до різних галузей знань: психології, соціології, соціальної педагогіки, педагогіки, що зумовлює різні його трактування науковцями.

Науковці **Т. Анохіна, Н. Михайлова, С. Юсфін** розглядають педагогічну підтримку як феномен, що знаходиться поза межами традиційного розподілу між процесами соціалізації та індивідуалізації. Вони визначають її як своєрідний механізм взаємодії, що сприяє гармонійному зближенню дитини та педагога, забезпечуючи їхню спільну динаміку розвитку. Зокрема, педагогічна підтримка, на думку дослідників, виступає посередником, який інтегрує впливи соціалізації та індивідуалізації, сприяючи їхній збалансованості у освітньому процесі. Варто зазначити, що в науковій літературі існують різні підходи до визначення змісту педагогічної підтримки, що свідчить про її багатовимірність і методологічну варіативність.

Українська дослідниця Г. Сорока у своїй праці «Система педагогічної підтримки дітей в освіті» акцентує увагу на процесуальному вимірі цього феномена. Авторка розкриває феномен підтримки як специфічну педагогічну технологію, що передбачає організацію умов, які сприяють успішному навчанню, розвитку та соціалізації дитини. [19, с. 12–13].

Науковиця І. Холод в своїх дослідженнях аналізує теоретичні засади і практичний досвід педагогічної підтримки обдарованої студентської молоді у системі вищої освіти Великобританії. Авторка досліджує сутність поняття «педагогічна підтримка», її зміст, функції та специфіку застосування у вищій школі, а також аналізує британський досвід через призму нормативних документів, освітніх програм, форм і методів супроводу. У праці «Педагогічна підтримка обдарованої студентської молоді в університетах Великобританії» обґрунтовано можливості адаптації іноземного досвіду в українську педагогічну практику, визначено перспективи розвитку ефективної підтримки здобувачів з високим рівнем інтелектуального й творчого потенціалу [22, 23].

Британський учений Дж. Р. Делісл (J. R. Delisle) у праці «Guiding the Social and Emotional Development of Gifted Youth» досліджує педагогічну підтримку в контексті соціально-емоційного розвитку обдарованої молоді. Науковець підкреслює, що дана категорія учнів потребує значно більшої емоційної підтримки порівняно з їхніми ровесниками. Він наголошує на складності процесу соціалізації обдарованої особистості, оскільки такі діти нерідко ізолюються від соціуму, фокусуючись на власних здібностях, або навпаки – приховують свою обдарованість, щоб уникнути соціального тиску [25].

Американська дослідниця М. Нейхарт аналізує педагогічну підтримку через призму психологічної допомоги [30, с. 268]. Вона виокремлює дві суперечності, що існують в освіті обдарованих дітей:

1. з одного боку, обдаровані учні часто демонструють високий рівень адаптації, що створює ілюзію відсутності потреби у спеціальній психологічній підтримці;

2. з іншого боку, саме їхня обдарованість стає джерелом унікальних міжособистісних і внутрішньоособистісних проблем, які вони вирішують нестандартними способами, що потребує специфічного розуміння та педагогічного супроводу.

Ф. Кауфман розглядає педагогічну підтримку як невід'ємну складову освіти обдарованої молоді, звужуючи її до дослідження менторингу. Вона визначає наставництво як взаємовигідний процес співпраці між ментором і обдарованою особистістю, де ментор не лише сприяє розвитку обдарованості учня, а й сам збагачує власний досвід, розширюючи коло наукових інтересів [29].

Концепцію менторингу як форми педагогічної підтримки обдарованих дітей для розширення їхнього навчального потенціалу підтримує британський психолог Дж. Фрімен. У статті «Mentoring Gifted Pupils» (2001), опублікованій у журналі «Educating Able Children», вона доводить, що менторинг є

ефективним підходом для учнів, які потребують поглиблених знань, що виходять за межі стандартної шкільної програми [27, 6-12]. У своїй публікації авторка спирається на дослідження провідних учених у цій сфері, таких як Г. Айзенк, Ф. Кауфман, Р. Зорман, Е. Торенс, С. Гудлед, Г. Цукерман та ін. Більш широке бачення педагогічної підтримки Дж. Фрімен представила у статті «Counselling the Gifted and Talented» (2005), опублікованій у журналі «Gifted Education International» [26]. Учена трактує педагогічну підтримку як будь-яке професійне втручання у процес розвитку обдарованої особистості, включаючи допомогу вчителів, психологів, батьків і навіть медичних фахівців.

Таким чином, наукові підходи до педагогічної підтримки обдарованої молоді в зарубіжних дослідженнях охоплюють соціально-емоційні, психологічні та менторські аспекти, що свідчить про її багатовимірний характер та необхідність комплексного підходу до освітнього процесу.

На думку М. Кабанець, розуміння сутності педагогічної підтримки залежить від багатьох факторів, серед яких: національна система освіти, регіональна специфіка, існуючі концепції обдарованості, діапазон включення суб'єктів підтримки. «Вітчизняні науковці розуміють педагогічну підтримку досить широко, а саме: як діяльність учасників педагогічного процесу, спрямовану на розвиток особистості, яка сприяє найповнішому розкриттю творчих можливостей та обдарувань особистості» [6, с. 153].

Педагогічний супровід науковців Д. Смоляр, О. Міхева [12, с. 20–24] пов'язують із гуманістичною сутністю освіти та характеризують як допомога з боку викладача соціалізуватися дитині, психологічна підтримка дитини, сприяння розкриттю її індивідуальної унікальності. На їх думку, використання моделі педагогіки супроводу в освітньому процесі, докорінним чином, різниться від традиційних методичних підходів щодо його організації у навчальному закладі.

У науковій літературі зустрічається така дефініція як «педагогічна фасилітація», яка більше стосується підтримки талановитої, обдарованої молоді, до якої можна віднести і здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти мистецьких спеціальностей. У психологічній науці термін «фасилітація» трактується як «полегшення, оптимізація діяльності однієї людини (або групи) при активній підтримці іншої людини» [6, с. 162]. Деякі вчені характеризують педагогічну фасилітацію обдарованої дитини як дію пробудження, активізації її скритих ресурсів та можливостей, що покращує результативність її навчання й виховання, виявлення найкращих особистісних рис характеру, розкриття її творчих здібностей.

Педагогічна підтримка у вищій школі з освітніми програмами мистецького спрямування – це цілісний та систематизований процес різносторонньої допомоги молоді, який спрямований на спеціально організований освітній процес, зі сприятливими психолого-педагогічними умовами навчання, що

ефективним чином вплине на створення творчого середовища здобувачів, адаптований до професійної підготовки фахівців музичного, акторського та хореографічного мистецтва.

Педагогічна підтримка здобувачів мистецьких спеціальностей має свою специфіку, ніж для здобувачів інших спеціальностей. Студенти-музиканти, -актори або -хореографи творчі особистості, здатні до сприйняття новизни, з вмінням імпровізувати в процесі виконавської діяльності. Таких здобувачів потрібно мотивувати на продуктивну навчальну та творчу діяльність, на отримання високих результатів в процесі її реалізації, «вдихати» віру у власні сили, виховувати у них мужність робити спроби, помилятися і стійко вирішувати складні ситуації, «йти далі» в процесі подальшого навчання, становлення як майбутнього артиста.

Педагогічна підтримка здобувачів вищої освіти починається з моменту їх появи у стінах вищого освітнього закладу мистецького спрямування. Науковиця О. Мартиненко [10] визначає три напрями професійної адаптації першокурсників-хореографів: дидактичний, професійний, соціально-психологічний (особистісний).

Дидактичний напрям вона характеризує як пристосування здобувачів до нової дидактичної ситуації у закладах вищої освіти, яка відрізняється від шкільної та позашкільної (хореографічної) формами й методами організації освітнього процесу. Серед головних труднощів цього напрямку вона виділяє зростання обсягу та складності навчального матеріалу, збільшення самостійної роботи, невміння здобувачів працювати автономно і раціонально розподіляти свій час. З метою адаптації першокурсників науковиця пропонує використовувати в освітньому процесі ознайомлюючі бесіди щодо навчального середовища у виші (танцювальні класи, творча лабораторія тощо) та умов роботи в ньому, контроль з боку викладачів щодо самопідготовки здобувачів, залучення до роботи в творчих лабораторіях, наукових гуртках.

Наступний напрям – професійний, сутність якого вона вбачає у формуванні інтересу у здобувачів до обраної спеціальності, прагнення до набуття професійних вмінь і навичок. На думку О. Мартиненко, інколи першокурсники втрачають наприкінці першого курсу інтерес до обраної спеціальності, у зв'язку з тим, під час першого року навчання пріоритет більше надається вивченню циклу дисциплін гуманітарної, соціально-економічної та природничо-наукової підготовки. Для недопущення втрати інтересу до обраного фаху вчена рекомендує включати першокурсників у склад студентських хореографічних колективів, залучати до участі в майстер-класах з різних напрямів хореографії, створення проєктів (постановка проблеми – планування – пошук інформації – продукт – презентація портфоліо), мотивувати першокурсників до окреслення власної позиції до хореографії («Мої очікування», «Самооцінка»).

Третій напрям дослідниця визначає як соціально-психологічний (особистісний), який тісно взаємопов'язаний з двома попередніми. Важливу

роль у процесі соціально-психологічної адаптації відіграє студентська група та діяльність куратора. О. Мартиненко вважає [10, с. 108–109], що для формування групи, згуртування однокурсників бажано організовувати такі заходи як: «Дебют першокурсників», посвята здобувачів першокурсників у хореографів. Сумісні творчі проєкти (флешмоби, виховні та конкурсні заходи та ін.) зі старшокурсниками допомагають самостверджуватися першокурсникам у хореографічному колі однодумців, зайняти певну позицію та утримувати її в колективі.

На думку В. Бриліної та В. Ставінської [4, с. 20] важливим з педагогічних передумов успішної професійної підготовки артистів-вокалістів, є врахування індивідуальних психологічних особливостей кожного здобувача, ретельне вивчення його музичних, вокальних природних задатків та здібностей, а також його естетичних переваг, пріоритетів, потреб, які забезпечують продуктивність цього процесу.

Науковиця Т. Пляченко [14, с. 11] вважає, що процес викладання основного музичного інструмента в класичних або педагогічних університетах має ґрунтуватися як на дидактичних, так і художньо-естетичних принципах. Дотримання художньо-естетичних принципів вона вбачає в: єдності духовної, естетичної та інтелектуальної сфер діяльності здобувачів; єдності художнього і технічного в процесі відтворення художнього образу музичного твору; художній цінності навчального репертуару, його жанровій та стильовій різноманітності, його поліфункціональності, коли програмовий репертуар придатний як для навчальної роботи зі здобувачами, так і для культурно-освітньої, концертно-виконавської або педагогічної діяльності.

Підтримка викладача з фаху дуже важлива для кожного здобувача як в процесі аудиторних занять, так і у поза аудиторний час, наприклад, під час репетицій, концертного виступу на сцені. Викладач має володіти різними тренінгами, аутотренінгами, щоб поступово підготувати здобувача освіти, наприклад, вокаліста до виходу на сцену, адже від зайвого хвилювання він може втратити голос перед самим виступом, розгубитися на сцені та забути слова вокальної композиції, заспівати набагато гірше, ніж в аудиторії тощо.

На нашу думку, на заняттях з фаху (сольного співу, гри на основному музичному інструменті, акторської майстерності, хореографії) викладачу закладу вищої освіти необхідно організувати таке творчо-креативне середовище, яке б позитивним чином впливало на розвиток творчих здібностей здобувачів, розкриття їх потенціалу та збагачувало їх когнітивну сферу в цілому.

На думку О. Процишиної [15, с. 141] створення такого середовища «потребує спланованих, послідовних та системних дій вокального педагога, креативного і нестандартного підходу до вирішення педагогічних завдань, налагодження міжособистісної комунікації зі студентами. Важливо враховувати індивідуальні особливості співаків-початківців, рівень розвитку їхніх

музичних та вокальних здібностей, їхні вподобання, творчі інтереси та цілі навчання вокалу, необхідно створювати творчу, надихаючу атмосферу з використанням педагогічних прийомів заохочення до освітньої діяльності».

Описані у літературі моделі підтримки обдарованої молоді (Ф. Кауфман, Дж. Фрімен, М. Нейхарт, Дж. Делісл) переважно ґрунтуються на універсальних підходах, однак можуть бути адаптовані до умов мистецької освіти. Наприклад, менторинг у підготовці вокалістів чи інструменталістів поєднує індивідуальну роботу над технікою і формуванням художнього стилю з підтримкою особистісного розвитку митця. У хореографічній освіті менторство може реалізовуватися через супровід студента у створенні авторських постановок, розвиток тілесної усвідомленості та сценічної виразності, а також підтримку в подоланні емоційного вигорання та тілесних обмежень. Для акторів менторинг набуває форми тісної педагогічної взаємодії у процесі розбору ролі, формування акторського методу, роботи з внутрішніми блоками, а також професійного супроводу на етапах кастингів чи перших проєктів.

На основі системного аналізу сучасних науково-педагогічних джерел педагогічну підтримку в контексті досліджуваної проблеми доцільно трактувати як складний, динамічний і суб'єкт-суб'єктний процес взаємодії між викладачем і здобувачем вищої мистецької освіти. Така взаємодія ґрунтується на спільному визначенні особистісно значущих освітніх і професійних цілей, виявленні актуального рівня розвитку творчого потенціалу студента, а також діагностиці ресурсів і бар'єрів, що впливають на траєкторію його професійного зростання. Педагогічна підтримка в цьому аспекті охоплює не лише дидактичний супровід навчальної діяльності, а й цілеспрямовану допомогу в адаптації до специфіки мистецького освітнього середовища, стимулювання внутрішньої мотивації, подолання емоційно-психологічних труднощів і формування здатності до саморозвитку та самореалізації у творчо-виконавській практиці. Такий підхід передбачає інтеграцію освітнього, соціального, емоційного й професійного вимірів підтримки з метою створення умов для досягнення високих результатів у мистецькій діяльності та становлення особистості майбутнього митця. Підсумовуючи, встановлено, що сутність педагогічної підтримки в контексті досліджуваної проблематики можна визначити як цілеспрямований процес взаємодії викладача та здобувача, спрямований на спільне формулювання освітніх та творчих цілей, виявлення актуальних і потенційних ресурсів для їх досягнення, а також подолання чинників, що перешкоджають повноцінній самореалізації та успішній творчо-виконавській діяльності здобувача у закладах вищої мистецької освіти.

Педагогічна підтримка може здійснюватися тільки високопрофесійними педагогами, психологами, адміністрацією ЗВО, які володіють необхідними знаннями щодо роботи зі здобувачами мистецьких спеціальностей та психологічного супроводу такої вікової категорії; також завдяки взаємодії

інших державних установ й громадських організацій; за допомогою впровадження в освітній процес дисциплін відповідного профілю тощо.

Висновки. Узагальнюючи викладене, варто підкреслити, що педагогічна підтримка відіграє ключову роль у процесі підготовки фахівців мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти. Наведене визначення сутності педагогічної підтримки здобувачів вищої мистецької освіти та її змістового наповнення засвідчує актуальність подальших наукових досліджень у напрямі структурного аналізу цього феномену. Отже, педагогічна підтримка в умовах вищої мистецької освіти повинна розглядатися не як загальна педагогічна чи соціальна функція, а як цілісна професійно спрямована система, здатна враховувати особливості художнього мислення, емоційної виразності, сценічної взаємодії та індивідуального стилю кожного здобувача.

Поглиблене вивчення компонентної структури педагогічної підтримки дозволить розробити ефективні механізми її реалізації, що сприятиме оптимізації навчального процесу, підвищенню рівня академічної успішності здобувачів та розвитку їхньої творчої індивідуальності. У свою чергу, це забезпечить сприятливі умови для максимального розкриття мистецького потенціалу здобувачів освіти та їхньої успішної самореалізації в професійній діяльності.

Література:

1. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу : монографія / О. Є. Антонова. – Житомир : Житомир. держ. ун-т, 2005. – 456 с.
2. Антонова О. Є. Теоретико-методологічні засади навчання обдарованих студентів у педагогічних університетах: дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Антонова Олена Євгеніївна. – Житомир, 2008. – 548 с.
3. Бевз О. П. Педагогічна підтримка особистісного саморозвитку обдарованих підлітків у школах США : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. П. Бевз. – Умань, 2012. – 20 с.
4. Бриліна В. Л. Вокальна професійна підготовка вчителі музики : *метод. посіб. для викл. та студ. вищ. пед. і мистецьк. закл.* Ставінська. Вінниця : Нова книга, 2013. С. 20.
5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. За заг. Ред. І. Д. Звереві. Київ : Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
6. Кабанець М. Педагогічна підтримка обдарованих дітей та молоді у регіональному вимірі. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки.* 2019. Том 17. № 2.
7. Карабаєва І. І. Інтелектуально обдаровані дошкільники: підтримка та супровід / Ірина Карабаєва, Тетяна Яценко, Алла Пасічник – К.: Шк. світ, 2011. – 128 с
8. Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлебик С. Р. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: навч. посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 392 с.
9. Кравчук Н. П. Особливості психолого-педагогічного супроводу та підтримки обдарованих дітей у сучасному освітньому просторі закладів освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2021. Т. 2. № 75. С. 22–26.
10. Мартиненко О. В. Засоби професійної адаптації першокурсників до хореографічного навчання в ВНЗ. *Тенденції і перспективи розвитку світового хореографічного і музичного мистецтва* : III Всеукр. наук.-практ. конф., 18–19 листоп. 2013 р., Полтава / [упоряд. М.М. Погребняк]. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. С. 108–109.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(51) 2025

11. Міленіна М. М. Зарубіжний досвід підтримки обдарованості та сприяння розвитку творчих здібностей / М. М. Міленіна, Н. Б. Соколовська // Інноваційні технології навчання обдарованої молоді : матеріали міждисциплінар. наук.-практ. конф., 2–3 груд. 2009 р., м. Київ / АПН України, Ін-т обдар. дитини, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2009. – С. 126–130.

12. Міхева О. І., Смоляр Д. О. Парадигма педагогічного супроводу у сучасному освітньому просторі. *Актуальні тенденції розвитку світової психологічної та педагогічної практики : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, 2014. С. 20–24.

13. Осипова Т. Ю. Педагогічна підтримка як умова підготовки майбутніх учителів до наставницької діяльності / Т. Ю. Осипова // Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки. - № 37 (290). Черкаси, 2013. - С. 93-101.

14. Пляченко Т. М. Наукові засади викладання основного музичного інструмента в умовах університетської освіти. *Ars musicat: музично-освітологічний дискурс*. № 1. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка. 2014. С. 11.

15. Процишина О. Ю. Формування методичної компетентності майбутніх викладачів мистецької школи на заняттях сольного співу : дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра філософії за спец. : 011 – Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2023. С. 141.

16. Савицька В.О. Психологічний супровід професійного навчання як умова формування психологічної готовності до професійної діяльності. Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України. 2009. Вип. 4. С. 353–360

17. Словник UA Портал української мови та культури. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B0>

18. Сорока Г. Забезпечення педагогічної підтримки розвитку дитини : від творчої самореалізації до особистісного становлення / Г. Сорока // Управління школою. – 2003. – № 6 (18). – С. 8–11.

19. Сорока Г. І. Система педагогічної підтримки дітей в освіті / Г. І. Сорока. – Х. : «Основа», 2003. – 80 с.

20. Тетяна Чечко, Тетяна Лях. Сутність соціально-педагогічної підтримки особистості. *Науковий вісник Чернівецького університету імені Ю. Федьковича*. Чернівці. 2015. № 139. С. 207–214.

21. Тлумачний словник української мови. URL: <https://tinyurl.com/yjrkysdk>

22. Холод І. В. Педагогічна підтримка обдарованої студентської молоді в університетах Великобританії : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Ірина Василівна Холод ; Уманський держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. – Умань, 2015. – 392 с. – На правах рукопису.

23. Холод І. В. *Педагогічна підтримка обдарованої студентської молоді в університетах Великобританії (Монографія)*. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2015. – 177 с.

24. Янченко Т. В. Діяльність викладачів щодо психолого-педагогічної підтримки студентів в умовах війни. *Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи в умовах воєнного стану*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 01 листопада 2023 р.) / голов.ред. В.Ф. Пузирний ; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2023. С. 423.

25. Delisle J. R. Guiding the social and emotional development of gifted youth: A practical guide for Educators and counselors / J. R. Delisle. – UK : Longman Group, 1991. – 237 p.

26. Freeman J. Counselling the Gifted and Talented / J. Freeman // *Gifted Education International*. – 2005. – № 19. – P. 245–252.
27. Freeman J. Mentoring gifted pupils / Joane Freeman // *Educating Able Children*. – 2001. – №5. – P. 6-12.
28. Jané-Llopis E., Braddick F. *Mental Health in Youth and Education. Consensus Paper*. Luxembourg: European Communities, 2008. 74 p.
29. Kaufman F. A. What educators can learn from gifted adults / F. A. Kaufman // *Talent for the Future* / F. J. Mönks & W. Peters (Eds.). – Maastricht : Van Gorcum, 1992.
30. Neihart M., Reis S. M., Robinson N. M., Moon S. M. Social and emotional issues facing gifted and talented students: What have we learned and what should we do now? // *The Social and Emotional Development of Gifted Children. What Do We Know?* / ed. by M. Neihart, S. M. Reis, N. M. Robinson, S. M. Moon. – Washington : Prufrock Press, 2002. – P. 267–273.
31. Patalay P., Gondek D., Moltrecht B. Mental health provision in schools: approaches and interventions in 10 European countries // *Global Mental Health*. 2017. Vol. 4. e10. DOI: 10.1017/gmh.2017.6

References:

1. Antonova, O. Ye. (2005). *Obdarovanist: dosvid istorychnoho ta porivnial'noho analizu* [Giftedness: Experience of historical and comparative analysis]. Monograph. Zhytomyr State University. [in Ukrainian].
2. Antonova, O. Ye. (2008). *Teoretyko-metodolohichni zasady navchannia obdarovanykh studentiv u pedahohichnykh universytetakh* [Theoretical and methodological foundations of teaching gifted students in pedagogical universities]. Candidate's thesis. Zhytomyr. [in Ukrainian].
3. Bevz, O. P. (2012). *Pedahohichna pidtrymka osobystisnoho samorozvytku obdarovanykh pidlitkiv u shkolakh SShA* [Pedagogical support of personal self-development of gifted teenagers in US schools]. Extended abstract of candidate's thesis. Uman. [in Ukrainian].
4. Brylina, V. L. (2013). *Vokal'na profesiina pidhotovka vchytelia muzyky* [Vocal professional training of music teachers]. Vinnytsia: Nova Knyha. [in Ukrainian].
5. Zvierieva, I. D. (Ed.). (2012). *Encyclopedia for specialists in the social sphere*. Kyiv – Simferopol: Universum. [in Ukrainian].
6. Kabanets, M. (2019). Pedahohichna pidtrymka obdarovanykh ditei ta molodi u rehional'nomu vymiri [Pedagogical support of gifted children and youth in the regional dimension]. *Collected Papers of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: Pedagogical Sciences, 17(2)*. [in Ukrainian].
7. Karabaieva, I. I., Yatsenko, T., & Pasichnyk, A. (2011). *Intelektual'no obdarovani doshkil'nyky: pidtrymka ta suprovod* [Intellectually gifted preschoolers: Support and supervision]. Kyiv: Shkilnyi Svit. [in Ukrainian].
8. Koval, L. H., Zvierieva, I. D., & Khlebik, S. R. (1997). *Sotsial'na pedahohika / Sotsial'na robota* [Social pedagogy / Social work]. Kyiv: IZMN. [in Ukrainian].
9. Kravchuk, N. P. (2021). Osoblyvosti psykholohiko-pedahohichnoho suprovodu ta pidtrymky obdarovanykh ditei u suchasnomu osvith'omu prostori [Features of psychological and pedagogical support of gifted children in the modern educational space]. *Pedagogy of Formation of a Creative Personality in Higher and General Education Schools, 2 (75), 22–26*. [in Ukrainian].
10. Martynenko, O. V. (2014). Zasoby profesiinoi adaptatsii pershokursnykiv do khoreorafichnoho navchannia v VNZ [Means of professional adaptation of first-year students to choreographic training in higher education institutions]. In M. M. Pohrebniak (Ed.), *Trends and prospects of development of world choreographic and musical arts* (pp. 108–109). Poltava: V. G. Korolenko PNP. [in Ukrainian].

11. Milenina, M. M., & Sokolovska, N. B. (2009). Zarubizhnyi dosvid pidtrymky obdarovanosti ta spryannia rozvytku tvorchykh zdibnostei [Foreign experience in supporting giftedness and creative development]. In *Innovative learning technologies for gifted youth: Conference proceedings* (pp. 126–130). Kyiv: Institute of Gifted Child, Institute of Innovative Technologies and Educational Content, Ministry of Education and Science of Ukraine. [in Ukrainian].
12. Mikheiva, O. I., & Smoliar, D. O. (2014). Paradyhma pedahohichnoho suprovodu u suchasnomu osviti'omu prostori [The paradigm of pedagogical support in the modern educational space]. In *Current trends in the development of global psychological and pedagogical practice: Conference abstracts* (pp. 20–24). Lviv. [in Ukrainian].
13. Osypova, T. Yu. (2013). Pedahohichna pidtrymka yak umova pidhotovky maibutnikh uchyteliv do nastavnytskoi diial'nosti [Pedagogical support as a condition for preparing future teachers for mentoring]. *Bulletin of Cherkasy University. Series: Pedagogical Sciences*, (37)290, 93–101. [in Ukrainian].
14. Pliachenko, T. M. (2014). Naukovi zasady vykladannia osnovnoho muzychnoho instrumenta v umovakh universytetskoi osvity [Scientific foundations of teaching the main musical instrument in university education]. *Ars Musicat: Musical-Educational Discourse*, (1), 11. [in Ukrainian].
15. Protsyshyna, O. Yu. (2023). *Formuvannia metodychnoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv mystets'koi shkoly na zaniattiakh sol'noho spivu* [Formation of methodological competence of future teachers of art schools in solo singing classes]. Candidate's thesis. Kyiv. [in Ukrainian].
16. Savitska, V. O. (2009). Psykholohichni suprovid profesiinoho navchannia yak umova formuvannia psykholohichnoi hotovnosti do profesiinoi diial'nosti [Psychological support of professional training as a condition for the formation of psychological readiness]. *Problems of Modern Psychology*, (4), 353–360. [in Ukrainian].
17. Slovnyk UA. (n.d.). *Portal ukrainskoi movy ta kultury* [Ukrainian Language and Culture Portal]. Retrieved from <https://tinyurl.com/25qg7zh6> [in Ukrainian].
18. Soroka, H. (2003a). Zabezpechennia pedahohichnoi pidtrymky rozvytku dytyny: vid tvorchoi samorealizatsii do osobystisnoho stanovlennia [Providing pedagogical support for child development]. *School Management*, (6)18, 8–11. [in Ukrainian].
19. Soroka, H. I. (2003b). *Systema pedahohichnoi pidtrymky ditei v osviti* [The system of pedagogical support for children in education]. Kharkiv: Osnova. [in Ukrainian].
20. Chechko, T., & Liakh, T. (2015). Sutnist' sotsial'no-pedahohichnoi pidtrymky osobystosti [The essence of socio-pedagogical support of personality]. *Scientific Bulletin of Chernivtsi University*, (139), 207–214. [in Ukrainian].
21. Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy. (n.d.). [Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language]. Retrieved from <https://tinyurl.com/yjrkysdk> [in Ukrainian].
22. Kholod, I. V. (2015a). *Pedahohichna pidtrymka obdarovanoi students'koi molodi v universytetakh Velykobrytanii* [Pedagogical support of gifted student youth in universities of Great Britain] Candidate's thesis. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University. [in Ukrainian].
23. Kholod, I. V. (2015b). *Pedahohichna pidtrymka obdarovanoi students'koi molodi v universytetakh Velykobrytanii/Monografiia* [Pedagogical support of gifted student youth in universities of Great Britain/Monograph]. Uman: FOP Zhovtyi O. O. [in Ukrainian].
24. Yanchenko, T. V. (2023). Diial'nist' vykladachiv shchodo psykholohiko-pedahohichnoi pidtrymky studentiv v umovakh viiny [Activities of teachers on psychological and pedagogical support of students during war]. In V. F. Puzyrnyi (Ed.), *Integration of theory into practice: Challenges, searches, and prospects in martial law* (p. 423). Chernihiv: Penitentiary Academy of Ukraine. [in Ukrainian].
25. Delisle, J. R. (1991). *Guiding the social and emotional development of gifted youth: A practical guide for educators and counselors*. Longman Group.

26. Freeman, J. (2005). Counselling the gifted and talented. *Gifted Education International*, 19, 245–252.
27. Freeman, J. (2001). Mentoring gifted pupils. *Educating Able Children*, 5, 6–12.
28. Jané-Llopis, E., & Braddick, F. (2008). *Mental health in youth and education: Consensus paper*. European Communities.
29. Kaufman, F. A. (1992). What educators can learn from gifted adults. In F. J. Mönks & W. Peters (Eds.), *Talent for the future* (pp. xx–xx). Van Gorcum. (Примітка: укажіть сторінки розділу, якщо відомі.)
30. Neihart, M., Reis, S. M., Robinson, N. M., & Moon, S. M. (2002). Social and emotional issues facing gifted and talented students: What have we learned and what should we do now? In M. Neihart, S. M. Reis, N. M. Robinson, & S. M. Moon (Eds.), *The social and emotional development of gifted children: What do we know?* (pp. 267–273). Prufrock Press.
31. Patalay, P., Gondek, D., & Moltrecht, B. (2017). Mental health provision in schools: Approaches and interventions in 10 European countries. *Global Mental Health*, 4, e10. <https://doi.org/10.1017/gmh.2017.6>